



Kuratorium Oświaty
w Szczecinie

Konkurs Historyczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2018/2019

Etap rejonowy

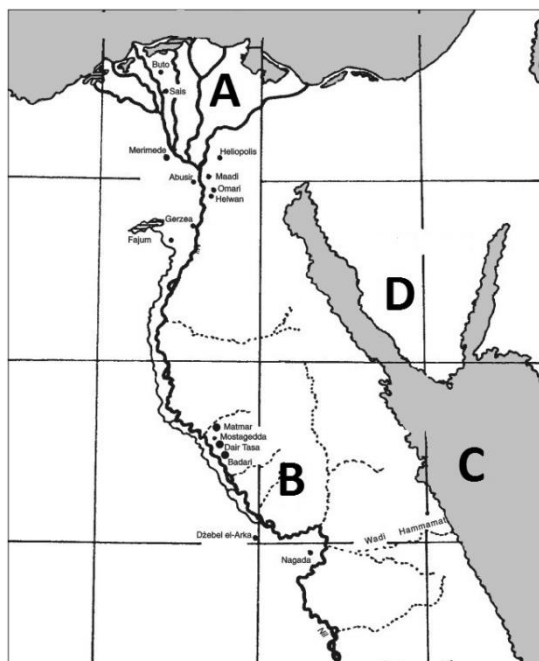
Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami.

- 1. Zakoduj swoje dane na karcie odpowiedzi** zgodnie z poleceniem komisji konkursowej.
- 2.** Arkusz liczy 19 stron i zawiera 45 zadań zamkniętych.
- 3.** Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
- 4.** Za każde prawidłowo rozwiązane zadanie możesz otrzymać **1 punkt**. Razem masz do zdobycia **45 punktów**.
- 5.** W każdym zadaniu zamkniętym są 4 odpowiedzi, z których **tylko jedna jest poprawna**.
- 6.** Odpowiedzi udzielaj wyłącznie na załączonej **karcie odpowiedzi**.
- 7.** Jeżeli udzielając odpowiedzi pomylisz się, błędną odpowiedź otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź.
- 8.** Jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana.
- 9.** Na karcie odpowiedzi nie używaj ołówka, gumki ani korektora. Odpowiedzi zaznaczaj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- 10.** Po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi.
- 11.** Czas na rozwiązywanie zadań wynosi **90 minut**.

Powodzenia!

1. Dokonaj analizy mapy starożytnego Egiptu i wskaż **błędnie** przyporządkowaną do mapy nazwę geograficzną.



- A – Delta Nilu.
B – Dolny Egipt.
C – Morze Czerwone.
D – Synaj.
2. Po dotarciu do Ziemi Obiecanej, Żydzi stworzyli w niej państwo, w którym rządili królowie. Wskaż imię jednego z nich.
- A – Salomon.
B – Abraham.
C – Mojżesz.
D – Izaak.
3. Od IX w. do VI w. przed Chrystusem (p.n.e.) miała miejsce wielka kolonizacja grecka. Podaj, który z wymienionych czynników nie był jej przyczyną.
- A – w Grecji była za mało ziemi uprawnej by zapewnić jej mieszkańcom wyżywienie.
B – Grecy zostali do tego zmuszeni na skutek inwazji Persów.
C – Grecy byli świetnymi żeglarzami, co umożliwiało im dalekie podróże.
D – dzięki koloniom Grecy mogli rozwijać handel, jedno z ważnych źródeł utrzymania.

4. Wskaż **błędnie** przyporządkowaną parę, składającą się z wybitnej postaci żyjącej w starożytnej Grecji i dziedziny życia bądź nauki, z której jest znany.

- A – Hipokrates – filozofia.
- B – Perykles – polityka.
- C – Pitagoras – matematyka.
- D – Herodot – historia.

5. Przeczytaj fragment „Historii rzymskiej” Kasjusza Diona i wskaż, najwyższy urząd w starożytnej republice rzymskiej.

Rzymianie tak dalece nienawidzili samego tytułu monarchy, że władców swych nie nazwali ani dyktatorami, ani królami, ani jakimś innym tego rodzaju tytułem, [...] bywają konsulami, a zawsze ilekroć znajdują się poza murami Rzymu określają się prokonsulami. [...] Władza trybunowska [...] daje im prawo zniesienia zarządzeń każdego innego urzędnika. [...] Wszystkie godności przyjęły z czasów republikańskich z tymi samymi nazwami, aby zachować pozór, że nie otrzymali żadnej władzy bez przyznania ze strony ludu.

- A – król.
- B – trybun ludowy.
- C – konsul.
- D – prokonsul.

6. Przyjrzyj się poniższej ilustracji i wskaż, co symbolizują postacie na niej zaprezentowane.



A – figury symbolizują pryncypat, system władzy wprowadzony przez Oktawiana Augusta w I w. przed Chrystusem, w którym władca przyjął cztery najważniejsze tytuły: imperatora, pierwszego senatora, trybuna ludowego i cenzora.

B – figury symbolizują okres królewski w Rzymie i przedstawiają czterech pierwszych władców: Romulusa, Tullusa, Serwiusza i Tarkwiniusza Pysznego.

C – figury symbolizują tetrarchię, system władzy wprowadzony przez Dioklecjana w III w., polegający na podzieleniu władzy w imperium rzymskim na cztery osoby, dwóch augustów i dwóch cezarów, w celu wspierania się i sprawniejszej obrony oraz zarządzaniu terytorium.

C – figury symbolizują władze Cesarstwa Rzymskiego, po przyjęciu chrześcijaństwa, jako religii panującej przez Teodozjusza Wielkiego w IV w. Postać cesarza otoczona jest przez trójkę świętą.

7. Przyjrzyj się poniższej reprodukcji i wskaż, która wczesnośredniowieczna bitwa została na niej przedstawiona.



A – bitwa pod Poitiers 732 r.

B – bitwa pod Bouvines 1214 r.

C – bitwa pod Grunwaldem 1410 r.

D – bitwa pod Crécy 1346 r.

8. Wskaż, które trzy stany były typowe dla społeczeństwa średniowiecznego.

- A – rycerze, duchowni, chłopci.
- B – chłopci, mieszczenie, mnisi.
- C – rycerze, szlachcice, duchowni.
- D – kupcy, rzemieślnicy, duchowni.

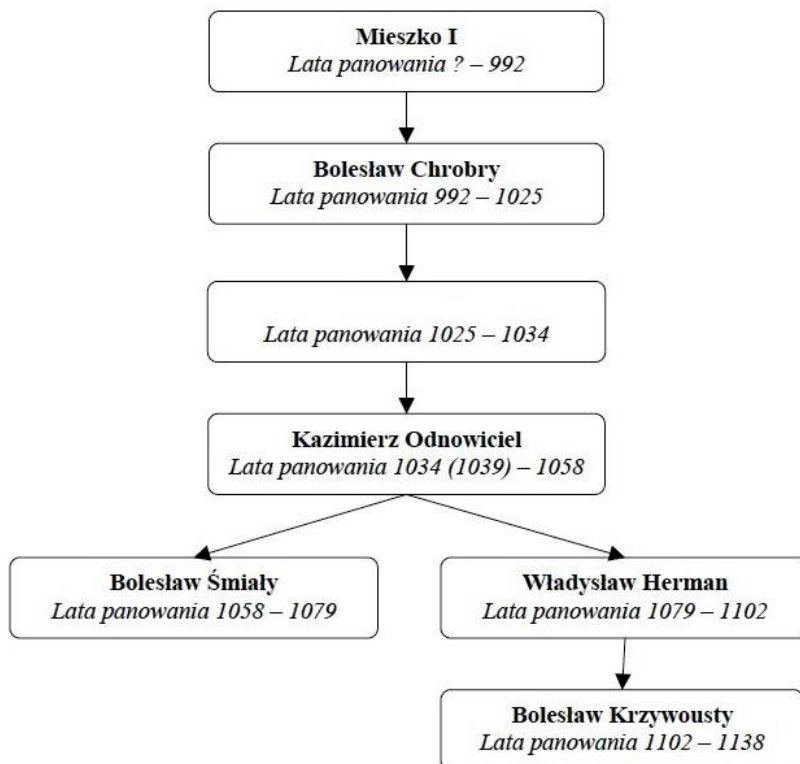
9. Wskaż, który z wymienionych zakonów **nie** był zakonem rycerskim.

- A – Joannici.
- B – Zakon Najświętszej Marii Panny.
- C – Jezuici.
- D – Templariusze.

10. Wskaż, które z wymienionych plemion **nie** zaliczamy do Słowian zachodnich.

- A – Wieleci.
- B – Czesi.
- C – Węgrzy.
- D – Słowacy.

11. Przeanalizuj tablicę genealogiczną Piastów i wskaż imię władcy, które zostało usunięte.



- A – Sieciech.
- B – Ziemowit.
- C – Bolesław II Szczodry.
- D – Mieszko II.

12. Wskaż, którą średniowieczną bitwę opisuje kronikarz.

W roku pańskim 1241 chan tatarski Batu wraz z wojskami swoich Tatarów, ludu srogiego i bardzo licznego przeszedłszy przez Ruś chciał wkroczyć na Węgry. Ale zanim dotarł do granic Węgier, część swego wojska zwrócił przeciwko Polsce. Ci w dzień popielcowy spustoszyli miasta i ziemię sandomierską, nie szczędząc nikogo, nie bacząc na płeć i wiek. A potem siejąc zniszczenie przez Wiślicę dotarli do Krakowa. [...] część wojska tatarskiego pustosząc następnie Sieradz, Łęczycę i Kujawy dotarła aż na Śląsk. Henryk książę z wieloma tysiącami zbrojnych twardo i odważnie zastępuje im drogę [...] i dzielnie z nimi walczy [...], ale z dopustu Boga, który czasami pozwala chłostać swoich za zbrodnię, rzeczony najszlachetniejszy książę Henryk straciwszy wiele tysięcy ludzi, sam ginie zabity...

- A – bitwa pod Niemczą.
- B – bitwa pod Legnicą.
- C – bitwa na Psim Polu koło Wrocławia.
- D – bitwa pod Warną.

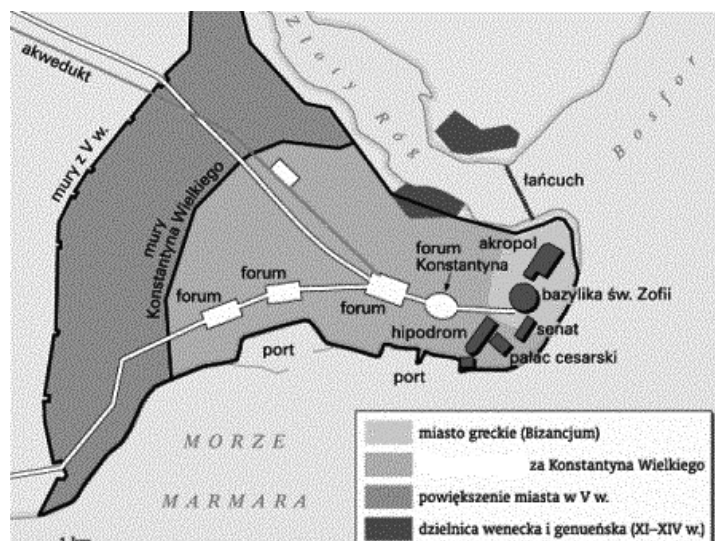
13. Wskaż, czego **nie** zapisano w dokumencie tworzącym unię w Krewie w 1385 r.

- A – Jadwiga zostaje rozwiedziona z Wilhelmem Habsburgiem.
- B – Jadwiga wyjdzie za mąż za Władysława Jagiełłę.
- C – Władysław Jagiełło sam przyjmie chrzest i ochrzci Litwę.
- D – Wielkie Księstwo Litewskie zostanie przyłączone do Polski.

14. Wskaż poprawny zapis biograficzny dotyczący Jana Husa.

- A – był czeskim myślicielem i reformatorem Kościoła. Do historii przeszły jego polemiki z Marcinem Lutrem. Został spalony na stosie podczas soboru w Trydencie.
- B – był czeskim duchownym działającym w XVI w. Opowiadał się za reformą Kościoła. Przełożył biblię na język czeski.
- C – był czeskim duchownym i reformatorem Kościoła, rektorem Uniwersytetu w Pradze, występował przeciwko bogactwu kleru, a fundamenty wiary upatrywał w Biblii.
- D – był zgermanizowanym Czechem działającym na terenie południowych Niemiec. Zginął spalony na stosie podczas protestanckiego soboru w Konstancji.

15. Przyjrzyj się poniższemu planowi miasta. Jego zdobycie uznawane jest za koniec pewnej epoki. Wskaż, kto zajął je w 1453 r.



A – Turcy seldżuccy.

B – krzyżowcy.

C – Turcy osmańscy.

D – Arabowie.

16. Wskaż **błędnie** dobraną parę składającą się z grupy religijnej powstałej w czasach reformacji i obszaru, na którym on funkcjonowała.

A – luteranie – Szwecja.

B – kalwini – Irlandia.

C – anglikanie – Anglia.

D – hugenoci – Francja.

17. Dokonaj analizy poniższej tabeli i wskaż, przyczynę zmian terytorium Polski pomiędzy 1634 a 1771 r.

TERYTORIUM POLSKI W X—XVIII W.

Lata	Powierzchnia w tys. km ²
1000	250
1300	200
1370	240 ^a
1466	260 ^b
1580	865 ^c
1634	990 ^d
1771	733

- A – nastąpiło to w wyniku I rozbioru Polski.
- B – Polska straciła ziemie na rzecz Turcji.
- C – w wyniku powstania B. Chmielnickiego została wyodrębniona Ukraina, jako osobne państwo.
- D – Polska straciła ziemie na rzecz Rosji i Szwecji.

18. Fundamentalną ideą oświecenia była wolność. Rozumiano ją bardzo szeroko i stała się ona podstawą filozofii innych myślicieli epoki. Wskaż **błędne** sformułowanie.

- A – Adam Smith głosił potrzebę wolności gospodarczej i ograniczenia roli państwa.
- B – Wolter opowiadał się za szeroką tolerancją, był przeciwny dogmatyzmowi i niesprawiedliwości.
- C – Jan Jakub Rousseau zakładał, że podstawą funkcjonowania społeczeństwa winna być umowa społeczna, a władca, kiedy jej nie przestrzega, może być obalony.
- D – Monteskiusz głosił teorię trójpodziału władzy, która zakładała, że władza ustawodawcza jest najważniejsza i jej winna być podporządkowana władza sądownicza i wykonawcza.

19. Politycy nowopowstałych Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, przyjęli w 1787 r. za podstawę funkcjonowania swojego państwa konstytucję. Wskaż, które z poniższych postanowień nie było jej częścią.

- A – na czele władzy wykonawczej stoi prezydent, wybierany w wyborach powszechnych i pośrednich na czteroletnią kadencję.
- B – władzę ustawodawczą stanowi Kongres składający się z Izby Reprezentantów i Senatu.
- C – na czele władzy sądowniczej stoi Sąd Najwyższy, a jego sędziowie byli wybierani na dożywotnie stanowiska przez prezydenta.
- D – prezydent nie posiada inicjatywy ustawodawczej, ma je wyłącznie władza ustawodawcza.

20. Przeczytaj poniższy tekst źródłowy i wskaż, z którego dokumentu pochodzi ten fragment.

My senatorowie, ministrowie Rzeczplitej, urzędnicy korony, tudzież urzędnicy, dygnitarze i rycerstwo korony, widząc, że już dla nas nie masz Rzeczplitej, iż sejm dzisiejszy, na niedziel tylko sześć zwołany, przywłaszczywszy sobie władzę prawodawczą na zawsze, a już przeszło przez lat półczwarta ciągle ją ze wzgardą praw uzurpując, połamiał prawa kardynale, zmiotł wszystkie wolności szlacheckiego, a na dniu 3 maja r. 1791 w rewolucję i spiszek przemieniwszy się, nową formę rządu, za pomocą mieszczan, ułanów, żołnierzy, narzuconą

sukcesję tronu postanowił, (...) republikę w monarchię zamienił, szlachtę bez posesji od równości i wolności odepchnął, wolę narodu, w instrukcjach wojewódzkich daną, za nic poczytał, (...) sam pod konfederacją sejmując, konfederować się całemu narodowi, prócz siebie, zakazał (...), w wojnę szkodliwą przeciwko Rosji, sąsiadki naszej najlepszej, najdawniejszej z przyjaciół i sprzymierzeńców naszych, wplątać nas usiłował.

A – fragment tekstu konfederacji barskiej.

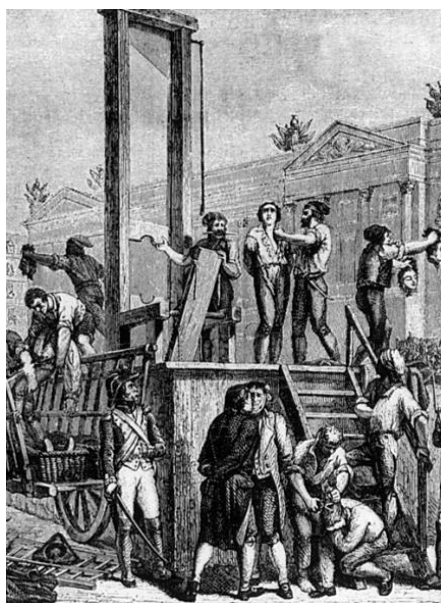
B – fragment tekstu konfederacji targowickiej.

C – fragment tekstu konfederacji zawartej na Sejmie Wielkim w celu uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

D – fragment tekstu konfederacji warszawskiej będącej podstawą tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej.

21. Poniższa ilustracja przedstawia jeden z negatywnych symboli rewolucji francuskiej.

Wskaż, w którym okresie rewolucji było to urządzenie najczęściej używane.



A – dyktatura Maksymiliana Robespierre

B – rządy Żyrodystów.

C – pierwszy okres rewolucji do ścięcia króla Ludwika XVI.

D – rządy Dyktatoratu.

22. Wskaż wydarzenie chronologicznie **najpóźniejsze**.

A – powstanie Legionów Polskich pod dowództwem J. H. Dąbrowskiego.

B – utworzenie Księstwa Warszawskiego.

C – bitwa pod Raszynem.

D – bitwa pod Somosierrą.

23. Na Kongresie Wiedeńskim podjęto decyzje mające ustanowić nowe zasady funkcjonowania Europy ponapoleońskiej. Wskaż, które z wymienionych postanowień nie zostało wówczas przyjęte.

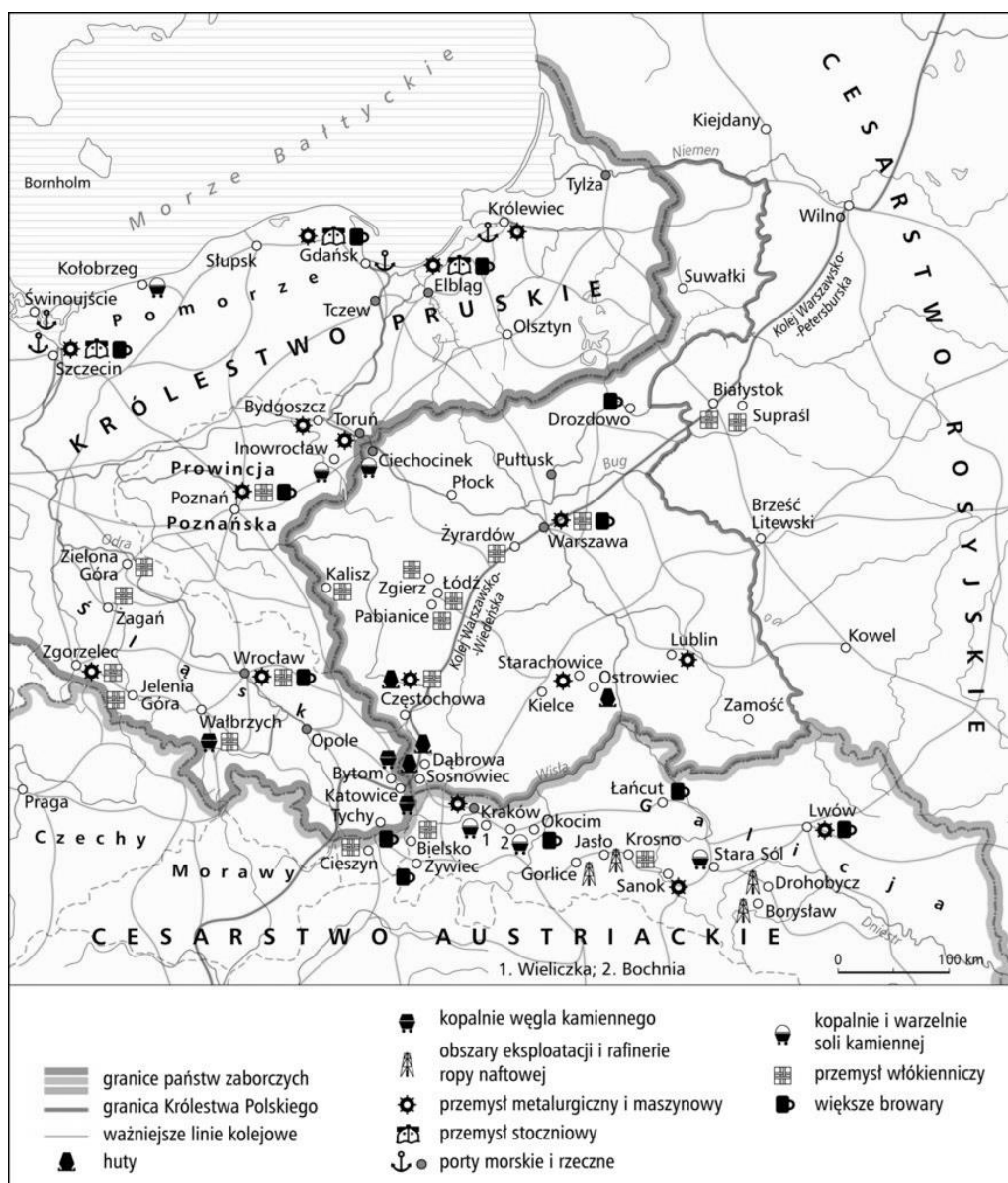
A – zasada legitymizmu, uznająca władców za bożych pomazańców, którzy nie mogą być usunięci wolą ludu.

B – zasada restauracji, zakładająca zwrot wszystkich ziem ich prawowitym właścicielom z roku 1789 r.

C – zasada równowagi sił, według której żadne państwo w Europie nie powinno być tak silne by narzucić swoją wolę innym.

D – zasada powszechnego uznania Szwajcarii za państwo neutralne.

24. Przyjrzyj się poniższej mapie i wskaż jej poprawny tytuł.



- A – ziemie polskie po Kongresie Wiedeńskim.
- B – rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego do 1831 r.
- C – ziemie polskie w drugiej połowie XIX w.
- D – sytuacja polityczna na ziemiach polskich przed powstaniem styczniowym.

25. Wskaż, co **nie** było przyczyną klęski powstania listopadowego.

- A – potęga państwa rosyjskiego była niewspółmierna wobec sił Królestwa Polskiego.
- B – na czele powstania stali wojskowi, którzy powątpiewali w sukces walk i obawiali się pełnego zaangażowani sił polskich w wojnę z Rosją.
- C – mimo wcześniejszych uzgodnień na pomoc powstańcom nie zdecydowała się Francja.
- D – nie było woli politycznej wśród przywódców powstania by do powstania zachęcić chłopów polskich obietnicą uwłaszczenia.

26. Przeczytaj poniższy tekst źródłowy i wskaż, jakiej ideologii zwolennikiem był jego autor.

Jestem Polakiem - to słowo w głębszym rozumieniu wiele znaczy. Jestem nim nie tylko dlatego, że mówię po polsku, że inni mówiący tym samym językiem są mi duchowo bliżsi [...], ale dlatego, że obok sfery życia osobistego, indywidualnego, znam zbiorowe życie narodu, którego jestem częścią, że obok swoich spraw i interesów osobistych znam sprawy narodowe, interesy Polski jako całości, interesy najwyższe, dla których należy poświęcić to, czego dla osobistych spraw poświęcać nie wolno.

- A – socjalizm.
- B – liberalizm.
- C – konserwatyzm.
- D – nacjonalizm.

27. W drugiej połowie XIX w. miasta przeszły burzliwy proces urbanizacji. Wskaż, na której ilustracji przedstawiono miasto z końca XIX w.



A



B



C



D

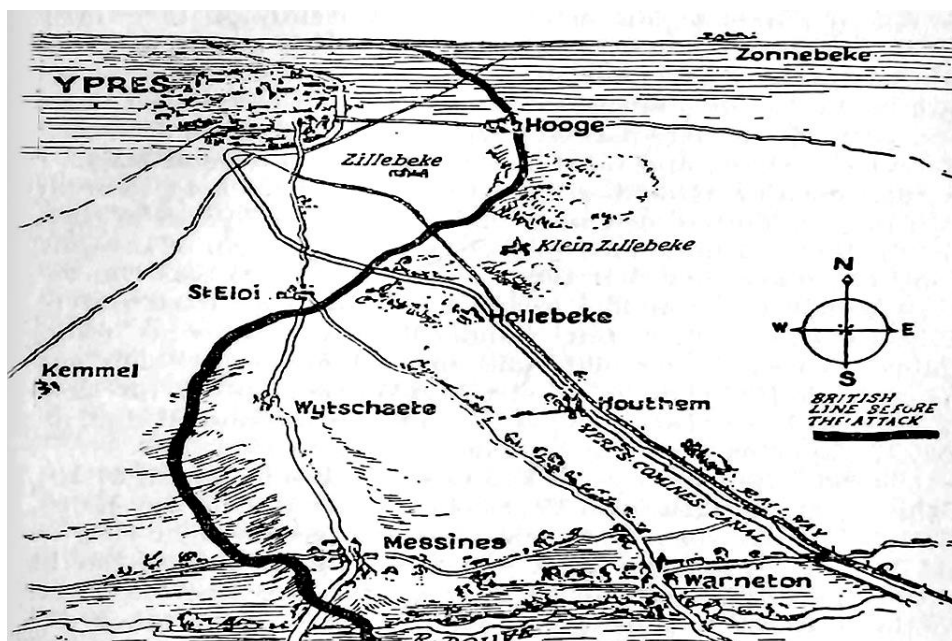
28. Wskaż XIX-wieczne wydarzenie, chronologicznie najwcześniejsze.

- A – wojna prusko – austriacka.
- B – powstanie Cesarstwa Niemieckiego.
- C – wojna prusko – duńska.
- D – publikacja *depeszy emskiej* przez Ottona von Bismarcka.

29. Wskaż, co było celem pruskiej Komisji Kolonizacyjnej utworzonej w 1886 r.

- A – realizacja polityki światowej (Weltpolitik) Wilhelma II, polegającej na wspieraniu Niemiec w rywalizacji o kolonie w Afryce i na Oceanie Spokojnym.
- B – wykup za pieniądze rządowe ziem na terenie pruskiej prowincji poznańskiej i zachodniopruskiej w celu osiedlania tam Niemców.
- C – parcelacja nieużytków na wschodnich obszarach Prus i budowanie nowych osad ludzkich, głównie wsi.
- D – rekrutowanie urzędników do pracy w zamorskich koloniach Niemiec.

30. Na poniższej mapie zaprezentowano jedno z pól bitewnych I wojny światowej. Wskaż, jakiej nowej broni użyto podczas tej bitwy w 1915 r. i 1917 r.



- A – w 1915 r. karabinów maszynowych, a w 1917 r. czołgów.
- B – użyto gazów bojowych: w 1915 r. chloru, a w 1917 r. gazu musztardowego (iperytu).
- C – w 1915 r. miotaczy ognia, a w 1917 r. artylerii rakietowej.
- D – użyto sił powietrznych: w 1915 r. samolotów bombowych, a w 1917 r. sterowców.

31. Wskaż, który z Polaków w okresie I wojny światowej zabiegał o poparcie Stanów Zjednoczonych dla sprawy polskiej, będąc niezwykle cenionym za oceanem artystą.

- A – Ignacy Paderewski.
- B – Ignacy Witkiewicz.
- C – Henryk Sienkiewicz.
- D – Jan Matejko.

32. Wskaż, która zmiana terytorialna **nie** została zatwierdzona w Traktacie Wersalskim w 1919 r.

- A – Niemcy straciły Alzację i Lotaryngię na rzecz Francji.
- B – Gdańsk stał się wolnym miastem pod kontrolą Ligi Narodów.
- C – Część Górnego Śląska z Katowicami i Chorzowem włączono do Polski.
- D – Niemcy straciły wszystkie kolonie.

33. Przeczytaj poniższy teksty źródłowy i wskaż, które okoliczności skłoniły prezydenta Stanisława Wojciechowskiego do jego napisania.

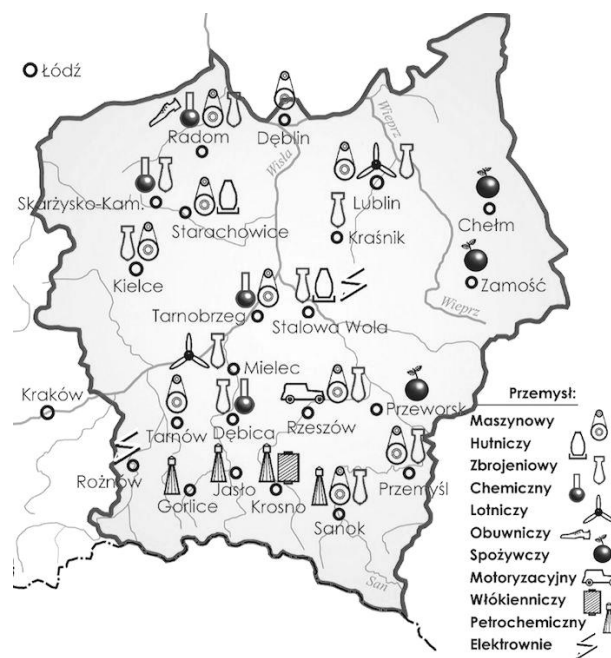
Do p. Marszałka Sejmu Macieja Rataja. Wobec wytworzonej sytuacji uniemożliwiającej mi sprawowanie urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, zgodnie ze złożoną przez mnie przysięgą, zrzekam się tego urzędu i zgodnie z art. 40 konstytucji przekazuję P. Marszałkowi Sejmu uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej. Jednocześnie załączam prośbę o dymisję dotychczasowego rządu. Wilanów, 14 maja 1926.

- A – przewrót majowy.
- B – zabójstwo Gabriela Narutowicza.
- C – niekorzystne dla Polski wyniki konferencji w Spa.
- D – niemożność utworzeniu nowego rządu po dymisji gabinetu Wincentego Witosa.

34. Wskaż, czym był w ZSRR Archipelag GUŁAG.

- A – system obozów pracy.
- B – grupą poetów-futurystów na czele, której stał Bruno Jasieński.
- C – planem industrializacji ZSRR przeprowadzonym w okresie stalinowskim.
- D – był to: Główny Urząd Łagodzenia [Skutków] Analfabetyzmu i Głodu.

35. Przeanalizuj poniższą mapę prezentującą największą inwestycję gospodarczą II Rzeczypospolitej i wskaż nazwę tego projektu.



- A – Elektryfikacja Doliny Wisły.
- B – budowa Gdyni.
- C – Centralny Okręg Przemysłowy.
- D – Czteroletni Plan Inwestycyjny.

36. Wskaż wydarzenie chronologicznie **najpóźniejsze**.

- A – *noc długich noży*.
- B – Anschluss Austrii przez III Rzeszę.
- C – przejęcie władzy przez Adolfa Hitlera w Niemczech.
- D – remilitaryzacja Nadrenii.

37. Wskaż, których państw przedstawiciele brali udział w konferencji monachijskiej w 1938 r. dyskutując o przyszłości i granicach Czechosłowacji.

- A – Niemcy, Czechosłowacja, Polska, Węgry.
- B – Wielka Brytania, Niemcy, Włochy, Czechosłowacja.
- C – ZSRR, Niemcy, Włochy, Francja.
- D – Niemcy, Włochy, Francja, Wielka Brytania.

38. Przyjrzyj się poniższemu plakatowi propagandowemu wieszanemu w 1940 r. m.in. w Warszawie. Wskaż, kto był jego autorem.

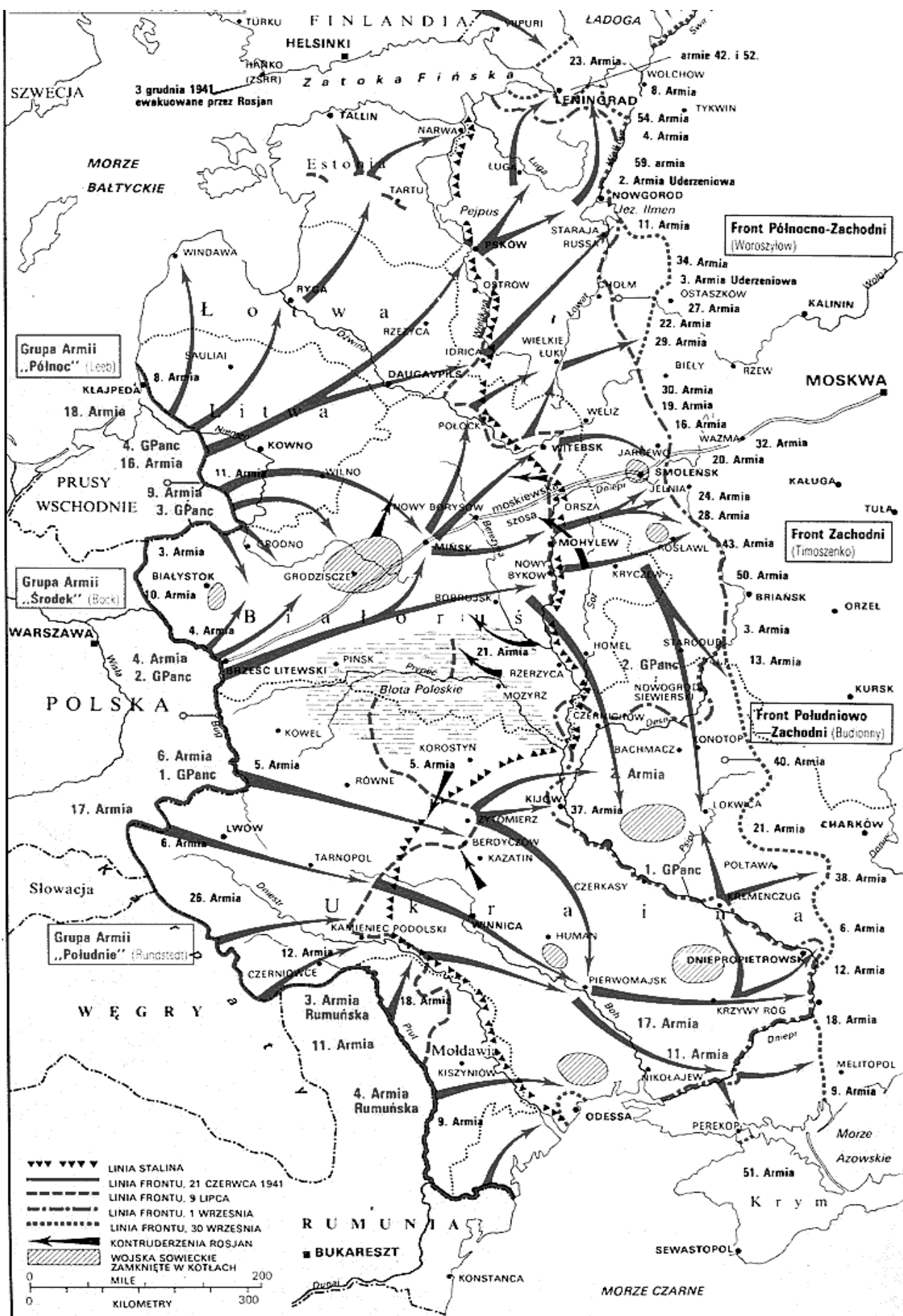


- A – Niemcy.
- B – Armia Krajowa.
- C – Polska Partia Robotnicza.
- D – polski rząd emigracyjny.

39. Wskaż, gdzie w okresie II wojny światowej umieszczany był napis „Praca czyni wolnym” (w oryginale napis ten **nie był** po polsku).

- A – na murach obozu jenieckiego dla polskich oficerów w Starobielsku.
- B – przed japońskimi obozami lokowanymi na wyspach Pacyfiku.
- C – na bramach wejściowych do niemieckich obozów koncentracyjnych.
- D – w ZSRR, jako hasło propagandowe w zakładach przemysłu zbrojeniowego.

40. Wskaż prawidłowy tytuł poniższej mapy.



- A – działania wojenne w okresie wojny polsko-bolszewickiej.
- B – atak ZSRR na Polskę 17 IX 1939 r.
- C – atak Niemiec na ZSRR w 1941 r.
- D – zachodni plan obronny ZSRR.

41. Wskaż państwa, które okupowały Niemcy po 1945 r.

- A – Francja, ZSRR, USA, Wielka Brytania.
- B – Francja, ZSRR, USA, Wielka Brytania, Polska.
- C – ZSRR, USA, Wielka Brytania.
- D - Francja, USA, Wielka Brytania.

42. Przeczytaj poniższy fragment przemówienia wygłoszonego w Poznaniu 29 VI 1956 r.

i wskaż, kto je wygłosił.

Obywatele, mieszkańcy Poznania, robotnicy, inteligenci, młodzieży! Mówię do was z głębokim bólem, bo to nasze piękne, znane ze swej pracowitości, z patriotyzmu i z zamięłowania do porządku miasto stało się terenem zbrodniczej prowokacji i krwawych zająć, [...] Krew przelana w Poznaniu obciąża wrogie Polsce ośrodki imperialistyczne i reakcyjne podziemie, [...] Każdy prowokator czy szaleniec, który odważy się podnieść rękę przeciw władzy ludowej, niech będzie pewien, że mu tę rękę władza odrąbie w interesie klasy robotniczej, w interesie chłopstwa pracującego i inteligencji, w interesie walki o podnoszenie stopy życiowej ludności, w interesie dalszej demokratyzacji naszego życia, w interesie naszej Ojczyzny.

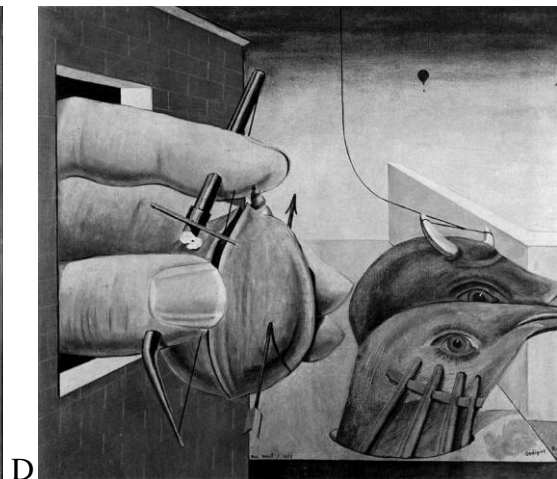
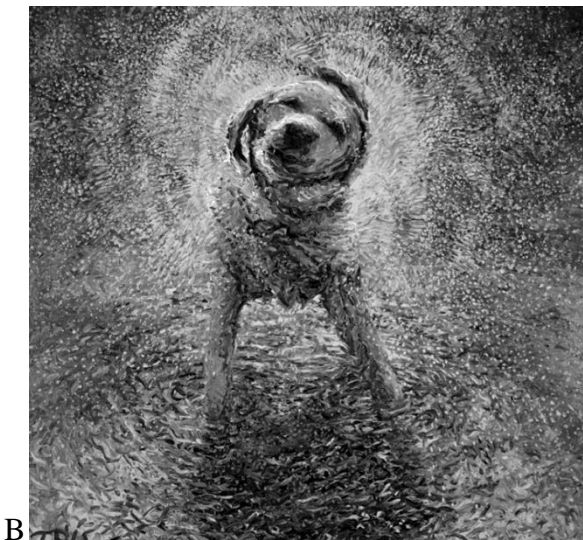
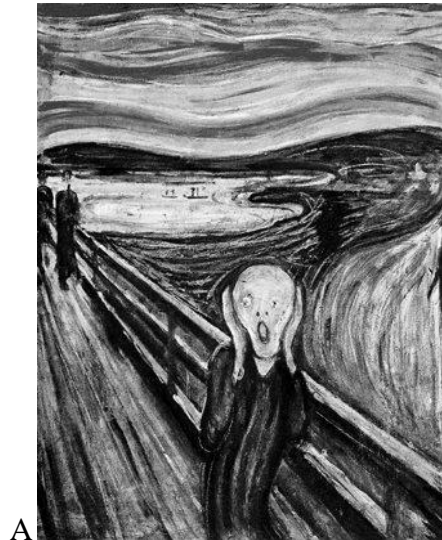
- A – Władysław Gomułka.
- B – Bolesław Bierut.
- C – Nikita Chruszczow.
- D – Józef Cyrankiewicz.

43. Prezydent amerykański Ronald Regan w latach 80-tych XX w. ogłosił program zbrojeń (SDI – Inicjatywa Obrony Strategicznej), który miał doprowadzić do upadku ZSRR. Poniżej zaprezentowano jego logotyp. Wskaż jak potocznie był ten program wówczas nazywany.



- A – wojny gwiazdne.
- B – wojny światów.
- C – tarcza antyrakietowa.
- D – piaty element.

44. W bloku wschodnim pod wpływem ZSRR po 1945 r. dokonywano przymusowych przeobrażeń w sferze kultury, wprowadzając w sztuce i architekturze tzw. realizm socjalistyczny. Wskaż reprodukcję obrazu namalowanego w tym stylu.



45. Wskaż poprawne rozwinięcie nazwy NSZZ Solidarność.

- A – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Solidarność.
- B – Narodowy Samodzielny Związek Zawodowy Solidarność.
- C – Niezawisłe Samodzielne Związki Zawodowe Solidarność.
- D – Niepodległy Suwerenny Związek Zawodowy Solidarność.